

УДК 351.74:355.012-051

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-204-208>**Тінін Дмитро Геннадійович,**

майор поліції

*(Дніпропетровський державний**університет внутрішніх справ, м. Дніпро)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8593-1706>

СТАТУС УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У ВИПАДКУ НЕВИКОНАННЯ НАКАЗУ ПРО ВИХІД З ОТОЧЕННЯ АБО ОКУПАЦІЇ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Військова агресія російської федерації щодо України та її населення, а також недотримання норм міжнародного права щодо звичаїв ведення війни вказує на прорахунки та прогалини в сучасних міжнародних відносинах, а також застарілість таких домовленостей. Такі прорахунки призводять до великої кількості жертв, які зростають кожного дня через постійні бомбардування нашої території, а також відсутність дієвих механізмів світової спільноти щодо боротьби з такими проблемами. У такій ситуації боротьба за життя кожного військовослужбовця має стати пріоритетом для досягнення перемоги, а в такій спосіб кожен військовий або правоохоронець, особливо поліцейський, може здійснити свій внесок у захист України.

Сьогодні виникає проблема урегулювання національного законодавства до сучасних проблем, які виникли в умовах війни. Непоодинокі випадки переходу державних посадовців, а також окремих правоохоронців обумовлюють необхідність встановлення відповідальності за державну зраду та колабораціонізм. Однак при встановленні такої відповідальності правоохоронцям, а особливо поліцейським, потрібно відмежовувати рамки їхніх дій, через які вони не можуть бути притягнуті до відповідальності.

Ключові слова: поліцейський, воєнний стан, колаборант, комбатант, невиконання наказу, оточення, окупація.

Постановка проблеми. В умовах початку повномасштабної війни українське суспільство стикнулось з проблемами колабораціонізму, державної зради, а також підтримки певною частиною населення окупаційної влади країни-агресора. В умовах окупації опинилась досить велика частина територій України та, відповідно, цивільне населення на цих землях.

В ситуації неможливості виходу з окупації на підконтрольну територію опинились також поліцейські та інші правоохоронці, які залишились останніми для прикриття відходу та евакуації основних сил і населення, або опинились в оточенні. Такі поліцейські опинились в умовах неможливості виконання наказу про переміщення на підконтрольну територію або у зв'язку із затримкою надходження такого наказу не мали змоги його виконати вчасно.

Керівництво таких поліцейських неоднозначно трактувало дії своїх підлеглих крізь призму права. Однак не завжди поліцейський, який залишився на тимчасово окупованій території, буде колаборантом або зрадником. За певних умов такий правоохоронець може здійснювати й іншу діяльність, направлену на захист Батьківщини, захист цивільного населення та звільнення тимчасово окупованих територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове дослідження проблеми постало дуже гостро через необхідність приведення національного законодавства у відповідність до норм міжнародного права, а також вирішення питання про притягнення до відповідальності

осіб, винних у державній зраді та колабораціонізмі. Дана тенденція виникла через новелу цього явища на території України, особливо після виявлення таких прецедентів.

Наукові дослідження в частині вирішення проблематики поліцейської діяльності та деталізації її ознак в системі національного законодавства України безпосередньо не проводились, однак є певні надбання у цьому напрямку. Наукове дослідження в окремих аспектах проводили В. Колісник, О. Кравчук та М. Бондаренко, Т. Короткий. Серед журналістів окремі питання освітлювали А. Рязанцева, Ю. Гаюк, а також громадські діячі О. Янковський, О. Батуріна.

Мета статті. Визначити умови та межі можливої поведінки поліцейського на законодавчому рівні, який з різних причин не виконав наказ керівництва про вихід з оточення або з окупованої території. Визначити межі відповідальності такого поліцейського, якщо він перейшов на бік ворога, або все ж таки не склав зброю та не припинив захист своєї Батьківщини.

Виклад основного матеріалу. Одним із визначальних принципів міжнародних відносин та міжнародного права є принцип цілісності державної території та непорушності державних кордонів. У Декларації ООН про принципи міжнародного права від 24 жовтня 1970 року на перше місце поставлено принцип, згідно з яким держави у своїх міжнародних відносинах мають утримуватися від погрози або застосування сили як проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, що

є несумісним із цілями Організації Об'єднаних Націй. Відповідно до ч. 3 ст. 2 Конституції України «територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою» [1, с. 125].

24 лютого 2022 року російська федерація розпочала повномасштабну військову агресію відносно України та українського народу. Заходом реагування на таку агресію стало підписання президентом України В. Зеленським Указу № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» та переведення всіх підрозділів без виключення у бойову готовність з метою захисту територіальної цілісності та українського народу.

У зв'язку з перевагою в чисельності живої сили та бойової техніки війська країни-агресора на початку вторгнення мали можливість досить швидко просуватися по території України. Як показав час, на початку вторгнення велика частина територій була окупована, державні та правоохоронні органи вимушені були провести евакуацію до підконтрольної території не тільки людей, але й майна та документації. Однак в умовах обстрілів та бомбардувань вдалось провести не всі заходи з евакуації та деяка кількість особового складу через певні причини вимушена була залишитись.

У подальшому особовий склад, який перебував на окупованій території, отримав наказ про вихід на підконтрольну територію українській владі. Однак в більшості випадків такий наказ неможливо було виконати і частина поліцейських не вийшла з оточення та залишилась на місцях.

За таких умов українське суспільство зіткнулось з новим явищем – «колабораціонізм», яке в подальшому стало досить розповсюдженим через підтримання деякими посадовцями та правоохоронцями окупаційних адміністрацій та військових адміністрацій країни-агресора. Через розповсюдження колабораціонізму на тимчасово окупованих територіях найбільших репресій та переслідувань зазнали військові Збройних сил України, учасники АТО, військові Національної гвардії України, учасники Територіальної оборони, поліцейські Національної поліції України та ін.

Вивчаючи сутність та походження самого визначення, вбачаємо, що згідно з тлумачним словником української мови «колабораціонізм», у чол. – зрадницьке співробітництво з фашистськими загарбниками в окупованих ними країнах під час другої світової війни. – Він лишався в Києві. І знаєте, .. кажуть, що він мав справи з німцями, лікував їх.. Це ж колабораціонізм (Натан Рибак, Час, 1960, 345)» [2].

Від 15.03.2022 року Кримінальний кодекс України було доповнено ст. 111-1 «Колабораційна діяльність». Відповідно до цієї статті колабораціонізм – це співпраця громадян держави із ворогом для забезпечення інтересів ворога та заподіяння шкоди власній державі [3].

Відповідно до ст. 111 Кримінального кодексу України «державна зрада» – діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їхнім представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України [3].

Колабораційну діяльність необхідно відмежовувати від державної зради. Хоча формулювання об'єктивної сторони злочину державної зради в диспозиції ст. 111 КК викладено досить загально, тому всі склади злочину, що охоплюються ст. 111-1 КК і вчинені громадянами Украї-

ни, можуть виглядати як окремі випадки (іноді – привілеювані склади) державної зради [4, с. 199].

У реаліях російської агресії та масового застосування окупаційними військами насильства з метою захоплення влади актуальним стає відповідальність особи за дії або бездіяльність, вчинені під впливом фізичного або психічного насильства. З цього приводу необхідно відзначити, що відповідно до ст. 40 Кримінального кодексу України не є злочином дія або бездіяльність особи, яка заподіяла шкоду правоохоронюваним інтересам, вчинена під безпосереднім впливом фізичного примусу, внаслідок якого особа не могла керувати своїми вчинками.

Аналізуючи джерела [3; 4; 5], приходимо до висновку, що в умовах сьогодення на території нашої держави колаборантами будуть вважатися громадяни України, які вчиняють такі дії:

1) громадянин/ка України публічно (на мітингах, зборах, в пресі, в мережі Інтернет тощо) заперечує збройну агресію проти України, окупацію частини території України;

2) закликає до підтримки дій держави-агресора;

3) підтримує збройні формування агресора та його окупаційну адміністрацію;

4) закликає співпрацювати з державою-агресором та її уповноваженими органами, а також до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України тощо.

Міністерство юстиції України зазначає, що колаборантом вважається громадянин України, якщо він займає «посади» на тимчасово окупованих територіях під підпорядкуванням ворога. Такі особи підпадають під визначення «колаборант» та мають понести кримінальну відповідальність. Що ж до освітян – вони підпадуть під дію Закону, якщо навчатимуть дітей за російською програмою та фактично проводитимуть пропагандистську роботу в навчальних закладах [5].

Визначаючи межі настання відповідальності поліцейських, які не виконали наказ про вихід з оточення або не вийшли з окупації з різних причин, потрібно зазначити, що в разі настання такого випадку потрібно вперш за все визначити причини, які обумовили неможливість виконання наказу, а також наслідки діяльності поліцейського за умови його перебування на тимчасово окупованій території до виходу на підконтрольну територію.

Відтак для українців розповсюдженою проблемою виступає наявність місцевих мешканців, небажання до останнього залишати свої домівки через різноманітні причини. Досить часто така проблема стосується людей похилого віку, котрі не хочуть покидати свої домівки й переїжджати до більш безпечних місць. До цього ж, багато осіб серед населення турбуються про те, що їхнє житло може бути пограбоване й через це не евакуюються до безпечного місця. Саме тому, на нашу думку, на сьогодні необхідно здійснювати роботу з населенням у тому числі й через ЗМІ з метою наголошення на необхідності залишення територій, на яких постійно ведуться бойові дії з метою полегшення діяльності ЗСУ та зменшення ризику втрати цивільного населення [6, с. 6].

Суспільна думка щодо розмежування зради поліцейського в умовах окупації також підтверджується коментарем очільника поліції Харківщини В. Тимошко: «Поліцейський, який не вийшов з окупованої території, бо у нього батьки з інвалідністю, він зрадник чи ні? Ні, він не зрадник. Зрадники – це ті, хто вчиняє активні дії, хто свідомо допомагає окупантам. Якщо поліцейський, коли територію окупували, перевдягнувся у цивільний одяг, сховав зброю, яка була видана, не вчиняв жодних дій щодо співпраці з окупантами, він не зрадник» [7].

Відповідно до норм міжнародного права вбачається, що згідно зі ст. 43 Додаткового протоколу 1 [8] «комбатантами» є збройні сили сторони, що перебуває в конфлікті, складаються з усіх організованих збройних сил, груп і підрозділів, що перебувають під командуванням особи, відповідальної перед цією стороною за поведінку своїх підлеглих, навіть якщо ця сторона представлена урядом чи владою, не визнаними супротивною стороною. Такі збройні сили підпорядковані внутрішній дисциплінарній системі, яка, поряд з іншим, забезпечує додержання норм міжнародного права, що застосовуються у період збройних конфліктів. Однак даний аспект не враховується відносно медичного і духовного персоналу, що в системі міжнародного права визначено у статті 33 Третьої конвенції (995_153) [9; 10, с. 245].

Водночас статтею 44 Додаткового протоколу 1 [8] передбачено, що для сприяння посилення захисту цивільного населення від наслідків воєнних дій комбатанти зобов'язані відрізнити себе від цивільного населення в той час, коли вони беруть участь у нападі або у воєнній операції, що є підготовкою до нападу. Однак інколи під час збройного конфлікту озброєний комбатант не може відрізнити себе від цивільного населення. Тобто в даному випадку він зберігатиме свій статус комбатанта лише за умови, що в таких ситуаціях він відкрито носить свою зброю: а) під час кожного воєнного зіткнення; б) в той час, коли він перебуває на виду у противника в ході розгортання в бойові порядки, що передують початку нападу, в якому він повинен взяти участь.

Аналізуючи ч. 3 ст. 43 Додаткового протоколу 1 [8], вбачаємо, що «щоразу, коли сторона, яка перебуває в конфлікті, включає у свої збройні сили напіввоєнну організацію або озброєну організацію, що забезпечує охорону порядку, вона повідомляє про це інші сторони, що перебувають у конфлікті». Тобто до захисту територіальної цілісності своєї держави сторона, яка перебуває в конфлікті, може залучати не тільки постійні збройні сили, а й інші законні напіввоєнні організації або озброєні організації. Такі учасники, як і комбатанти, вважаються військовополоненими та користуються визначеними правами для військовополонених.

Відповідно до ст. 4 Женевської конвенції [9] військовополоненими є особи, які потрапили в полон до супротивника й належать до однієї з таких категорій:

1. Особовий склад збройних сил сторони конфлікту, а також члени ополчення або добровольчих загонів, які є частиною цих збройних сил.

2. Члени інших ополчень та добровольчих загонів, зокрема члени організованих рухів опору, які належать до однієї зі сторін конфлікту й діють на своїй території або за її межами, навіть якщо цю територію окуповано, за умови, що ці ополчення/добровольчі загоны, зокрема організовані рухи опору.

3. Особовий склад регулярних збройних сил, які заявляють про свою відданість урядові або владі, що не визнані державою, яка їх затримує.

4. Особи, які супроводжують збройні сили, але фактично не входять до їхнього складу, наприклад цивільні особи з екіпажів військових літаків, військові кореспонденти, постачальники, особовий склад робочих підрозділів або служб побутового обслуговування збройних сил, за умови, що вони отримали на це дозвіл тих збройних сил, які вони супроводжують, для чого останні видають їм посвідчення особи за зразком

5. Члени екіпажів суден торговельного флоту, зокрема капітани, лоцмани та юнги, а також екіпажів цивільних повітряних суден сторін конфлікту, які не ко-

ристуються більш сприятливим режимом відповідно до будь-яких інших положень міжнародного права.

6. Жителі не окупованої території, які під час наближення ворога озброюються, щоб чинити опір силам загарбника, не маючи часу сформуватись в регулярні війська, за умови, що вони носять зброю відкрито й дотримуються законів і звичаїв війни.

Однак, аналізуючи норми Додаткового протоколу 1 [8], приходимо до висновку, що у вказаних нормах йдеться лише про збройні сили сторони, що перебуває в конфлікті, а обов'язковою умовою комбатанта є: наявність відповідальної особи за командування збройними силами та формуваннями, внутрішня дисциплінарна система, яка забезпечує додержання норм міжнародного права, наявність відповідного форменого одягу, знаків розрізнення, відкрите носіння зброї, дотримання норм міжнародного права. В даних розділах жодної згадки про правоохоронні органи сторони, що перебуває в конфлікті, та її впорядкування для залучення до відбиття збройної агресії на момент її вчинення або під час її відбиття не зазначено.

Яскраво виражений приклад перебування поліцейського в якості «комбатанта» на тимчасово окупованій території можемо спостерігати під час захисту м. Маріуполя, а саме оборони заводу «Азовсталь» силами полку «Азов», бійцями 36-ї окремої бригади морської піхоти, примкненими до них невеликою кількістю патрульних поліцейських разом з їхнім очільником М. Вершиніним [11; 12]. Згідно з джерелом [12] на момент початку бойових дій в м. Маріуполь та на його околицях перебувало декілька українських військових підрозділів. Ключову роль в обороні відіграють військовослужбовці полку «Азов», 36-ї окремої бригади морської піхоти, а також декілька інших підрозділів та батальйонів у складі ЗСУ. Також повідомляється, що відома інформація про участь в бойових діях за місто підрозділів поліції України, а також служби безпеки України.

В такому випадку поліцейські не склали зброї та перебували в однострої, тобто на момент зіткнення мали всі ознаки комбатанта, а через ЗМІ навіть було оприлюднено інформацію про приєднання місцевих патрульних поліцейських до захисників заводу Азовсталь через неможливість виходу з оточення.

Такі прецеденти створюють уявлення українського суспільства про можливість та межі настання ознак державної зради або колабораціонізму, а також можливості бути корисним для захисту своєї країни. Але за умови, якщо поліцейський відкрито не тримає зброю та перебуває в цивільному одязі, а також його дії не містять ознак колабораціонізму, такий поліцейський не може бути притягнений до відповідальності.

Висновки. Таким чином, в умовах військової агресії кожен військовий та правоохоронець нашої держави є захисником Батьківщини. Проведений аналіз сучасних реалій засвідчує, що під час ведення бойових дій виникають різноманітні ситуації, кожна з яких потребує комплексної ретельної оцінки, оскільки може мати певні особливості та нюанси. Безперечно, за наявності проявів державної зради або колабораціонізму у діях військових або правоохоронців вони мають понести справедливе покарання відповідно до кримінального законодавства України. З іншого боку, враховуючи всі вимоги та ознаки, за яких поліцейський на тимчасово окупованій території може стати «колаборантом» або «комбатантом», приходимо до висновку, що український поліцейський може бути комбатантом за наведених вище умов у випадку ведення ним бойових дій на

боці своєї держави, яка перебуває в конфлікті. За таких умов поліцейський стане захисником територіальної цілісності своєї Батьківщини, однак він буде здійснювати не властиві йому функції.

Крім того, поліцейський, який не виконав наказ про вихід з тимчасово окупованої території, не може бути лише зрадником або колаборантом. В такому випадку

необхідно встановити умови невиконання останнім такого наказу, а також дії, які ним вчинялись у період перебування на цій території. Однак якщо в цей момент такий поліцейський увійшов до складу будь-якого військового українського формування та виконує бойові завдання зі зброєю в руках, то він беззаперечно буде комбатантом.

Список використаних джерел

1. Колісник В. Конституційний принцип територіальної цілісності держави у контексті національно-етнічного складу прикордонних регіонів України та Росії. Вісник Конституційного Суду України. 2020. № 3. С. 125–142. URL: <https://ccu.gov.ua/library/konstytutsiynyy-pryncyp-terytorialnoyi-cilisnosti-derzhavy-u-konteksti-nacionalno-etnichnogo>.
2. Словник української мови: в 11 томах. Том 4, 1973. Академічний тлумачний словник. 1970–1980. С. 216. URL: <http://sum.in.ua/s/kolaboracionizm>.
3. Кримінальний кодекс : Закон України № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16.11.2022).
4. Кравчук О.О., Бондаренко М.С. Колаборційна діяльність: науково-практичний коментар до нової статті 111-1 КК. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3/2022. с. 198-204. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/45>. URL: http://lsej.org.ua/3_2022/45.pdf.
5. Державна зрада: все що треба знати. GOV.UA. Державні сайти України. Південно-східне міжрегіональне управління юстиції (м. Дніпро). офіційний сайт. URL: https://psjust.gov.ua/post_news/державна-зрада-все-що-потрібно-знати/.
6. Тінін Д., Антипова А. ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ ПОРЯДКУ ТА СПОСОБУ ВЕДЕННЯ БОЮ В УМОВАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ. *Молодий вчений*. 2022. № 8(108). С. 5–7. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-8-108-2>.
7. Рязанцева А. 21 правоохоронця Харківщини звільнили за роботу з окупантами під час війни – начальник поліції. *Суспільне. Новини*. 12.09.2022. URL: <https://suspilne.media/280494-21-pravoohorontsi-harkivsini-zvilnili-za-robotu-z-okupantami-pid-cas-vijni-nacalnik-policii/>.
8. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол 1), від 08 червня 1977 року (995_c23). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 16.11.2022).
9. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. «Статус Конвенції див. (995_c23)». м. Женева. Конвенцію ратифіковано із застереженнями Указом ПБП УРСР (114а-03) від 03.07.1954. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8a.com/download/jenevska-konventsija-pro-povodjennya-2010-2156.html> (дата звернення: 16.11.2022).
10. Короткий Т.Р. Понятие «Незаконные комбатанты» и их правовой статус. *Научові праці Одеської національної юридичної академії*. 2009. С. 242–251. URL: <http://naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom8/28.pdf>.
11. Гаюк Ю. Обличчя Азовстали: якими є звільнені з полону захисник Маріуполя поза війною. Офіційний сайт РБК-Україна. 22.09.2022. URL: <https://www.rbc.ua/rus/stylar/voni-vdoma-kogo-azovtsiv-zvilnili-rosiyskogo-1663838307.html>.
12. Защитники «Азовстали» сдаются. Вспоминаем хронологию 82 дней героической защиты Мариуполя. Офіційний сайт «Зеркало». 18.05.2022. URL: <https://news.zerkalo.io/world/14495.html>.

References

1. Kolisnyk, V. (2020). Konstytutsiynyy pryntsyyp terytorial'noyi tsilisnosti derzhavy u konteksti natsional'no-etnichnogo skladu prykordonnnykh rehioniv Ukrayiny ta Rosiyi [The constitutional principle of the territorial integrity of the state in the context of the national-ethnic composition of the border regions of Ukraine and Russia]. *Visnyk Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny - Bulletin of the Constitutional Court of Ukraine*, 3, 125-142. URL: <https://ccu.gov.ua/library/konstytutsiynyy-pryncyp-terytorialnoyi-cilisnosti-derzhavy-u-konteksti-nacionalno-etnichnogo> [in Ukrainian].
2. Slovyuk ukrayins'koyi movy: v 11 tomakh [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes]. (1973). *Akademichnyy tлумачnyy slovyuk (1970-1980) – Academic explanatory dictionary (1970-1980)*, 4, 216. URL: <http://sum.in.ua/s/kolaboracionizm> [in Ukrainian].
3. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy [Criminal Code Ukraine]. (2001, April 05). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Kyiv: Parlam. vyd-vo. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
4. Kravchuk O.O., Bondarenko M.S. Kolabortsyina diyal'nist': naukovopraktychnyy komentar do novoyi statti 111-1 KK [Collaborative activity: a scientific and practical commentary on the new Article 111-1 of the Criminal Code]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal [Legal scientific electronic journal]*. No. 3/2022. with. 198-204. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/45> URL: http://lsej.org.ua/3_2022/45.pdf [in Ukrainian].
5. Derzhavna zrada: vse shcho treba znaty [Treason: everything you need to know]. GOV.UA. *Pivdenno-skhidne mizhrehional'ne upravlinnya yustytysi (m. Dnipro) – South-Eastern Interregional Department of Justice (Dnipro)*. URL: https://psjust.gov.ua/post_news/державна-зрада-все-що-потрібно-знати/ [in Ukrainian].
6. Tinin, D., & Antipova, A. (2022, August 31). TAKTYCHNI OSOBLIVOSTI VYBORU PORYADKU TA SPOSOBU VEDENNYA BOYU V UMOVAKH NASELENYKH PUNKTIV. [TACTICAL FEATURES OF CHOOSING THE PROCEDURE AND METHOD OF FIGHTING IN POPULATED POINTS]. *Molodyy vchenyy – «Young Scientist»*, 8 (108), 5-7. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2021-1-171-176> [in Ukrainian].
7. Ryazantseva, A. (2022). 21 pravookhorontsiya Kharkivshchyny zvil'nyly za robotu z okupantamy pid chas viyny – nachal'nyk politsiyi [21 law enforcement officers of the Kharkiv region were fired for working with the occupiers during the war – the police chief]. *Suspil'ne. Novyny Public. News*. URL: <https://suspilne.media/280494-21-pravoohorontsi-harkivsini-zvilnili-za-robotu-z-okupantami-pid-cas-vijni-nacalnik-policii/> [in Ukrainian].

8. Dodatkovyy protokol do Zhenevsk'kykh konventsiy: shcho stosuyet'sya zakhystu zhertv mizhnarodnykh zbroynnykh konfliktiv (Protokol 1). (1977, June 08). [Additional protocol to the Geneva Conventions relating to the protection of victims of international armed conflicts (Protocol 1)]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Kyiv: Parlam. vyd-vo. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text [in Ukrainian].

9. Zhenev's'ka konventsiya pro povodzhennya z viys'kovopolonenymy. [Geneva Convention on the Treatment of Prisoners of War]. (1949, August 12). Geneva. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Kyiv: Parlam. vyd-vo. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/download/jenevska-konventsiya-pro-povodjennya-2010-2156.html> [in Ukrainian].

10. Korotkyy T. R. Ponyatye «Nezakonnye kombatanty» y ykh pravovoy status [The concept of "Illegal combatants" and their legal status]. *Naukovi pratsi Odes'koyi natsional'noyi yurydychnoyi akademiyi* [Scientific works of the Odessa National Law Academy]. 2009, p. 242 - 251. URL: <http://naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom8/28.pdf> [in Russian].

11. Hayuk, Y. (2022, September 22). Oblychchya Azovstali: yakymy ye zvil'neni z polonu zakhysnyk Mariupolya poza viynoyu [Faces of Azovstal: what are the defenders of Mariupol released from captivity outside the war]. *Ofitsiyyny sayt RBK-Ukrayina – Official site of RBC-Ukraine*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/styler/voni-vdoma-kogo-azovtsiv-zvilnili-rosiyskogo-1663838307.html> [in Ukrainian].

12. Zashchitniki «Azovstali» sdayutsya. Vspominayem khronologiyu 82 dney heroicheskoy zashchity Mariupolya (2022, May 18) [Azovstal defenders surrender. We recall the chronology of 82 days of the heroic defense of Mariupol]. *Ofitsialnyy sayt «Zerkalo» - Official site "Mirror"*. URL: <https://news.zerkalo.io/world/14495.html> [in Russian].

Tinin Dmytro,

Police Major

(Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8593-1706>

THE STATUS OF THE UKRAINIAN POLICE OFFICER UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN THE EVENT OF FAILURE TO COMPLY WITH THE ORDER TO LEAVE THE ENVIRONMENT OR THE OCCUPATION (THEORETICAL ASPECT)

The military aggression of the Russian Federation against Ukraine and its population, as well as non-compliance with the norms of international law regarding the customs of warfare, today indicate miscalculations and gaps in modern international relations, as well as the obsolescence of such agreements.

In such a situation, the struggle for the life of every serviceman should become a priority to achieve victory, and in this way every military or law enforcement officer, especially a police officer, can make his contribution to the defense of Ukraine.

In the conditions of the beginning of a full-scale war, Ukrainian society faced the problems of collaborationism, treason, as well as support by a certain part of the population of the occupying power of the aggressor country. A fairly large part of the territories of Ukraine and, accordingly, the civilian population on these lands ended up under occupation.

The police and other law enforcement officers, who were the last to cover the departure and evacuation of the main forces and the population, or found themselves surrounded, also found themselves in a situation where it was impossible to leave the occupation to the controlled territory.

Such policemen found themselves in conditions of impossibility of carrying out the order to redeploy to the territory under control, or due to the delay in receiving such an order, they were unable to carry it out in time.

Taking into account all the requirements and signs that a police officer in the temporarily occupied territory can become a "collaborator" or a "combatant", we come to the conclusion that a Ukrainian police officer can be a combatant under the above conditions in the case of conducting hostilities on the side of a country in conflict. Under such conditions, a modern Ukrainian policeman will be the defender of his Motherland, but he will perform functions that are not typical for him, but at the same time he will protect the territorial integrity of his state.

The performance of Ukrainian police officers in the temporarily purchased territories is made impossible by the hybrid conduct of hostilities by the aggressor country, as well as by the conduct of policies by the occupying administrations that are not typical of the customs of warfare. In such conditions, the civilian population suffers from crimes that, according to the norms of international law, should not be committed by countries in conflict.

Key words: policeman, martial law, collaborator, combatant, disobeying an order, encirclement, occupation.

Надіслано до редколегії 17.11.2022